

A temető az élőké is

Éljen az élet!” „Viva la vida!” – énekli a Duo Dymelo fiatalos hangon, magával ragadóan és ritmikusan, gitárkísérettel. Néhány hallgató a lábát billegeti, az arcokra mosoly húzódik. De néhányan gondolataikba merülve ülnek a fapadokon. Egy idős hölgy ráncos arcán könnyek folynak le. Rendkívüli hangverseny ez, rendkívüli helyen: a Neuss melletti Willich temetőjében. Az egyszerű terem üvegablakain a temetői keresztetek lehet kilátni, s az itt-ott világító sirmécsesekre.

Egyesek számára rendkívül szokatlan dolog az elhunytak nyughelyén az életet ünnepelni. Hirtelen nagyon közel kerül egymáshoz a halál és az élet. De pontosan ez volt a cél! „Teret adunk a temetőt meglátogató hátramaradottaknak és a hasonló helyzetben lévő embereknek, hogy kapcsolatba kerüljenek egymással”, tájékoztatja *Dietmar Prielipp*, a willichi katolikus egyházközség lelképásztori referense, aki a temetői kávézó létrehozását kezdeményezte. Meggyőződése, hogy a gyász megosztása mindenkinek segíthet jobban megbirkózni saját fájalmával. Az egyházközség azért hívta létre a temetői kávézót, hogy ne csak a temető padjain lehessen beszélgetni. Mindenekelőtt elkötelezett, a gyászolókkal és a magányosokkal folytatott beszélgetésekre kész nőik működtetik a kávézót, ahol rendszeresen vannak hangversenyek és felolvasások is.

Egy idősebb hölgy, aki elhunyt férje sírját gondozta az előbb, most egy csésze forró kávé melengeti a kezét. Ő örül a lehetőségnek: „Itt legalább le lehet ülni, és az ember kifújhatja magát”, dicséri a kávézót. Majd hozzátesszi: végső soron az élők számára készültek a temetők, hogy így fölkereshessék halottaikat. A kávézó a találkozás helye, az egyház nyílt és kötelezettségek nélküli ajánlata. De nem csupán a katolikusok számára: itt mindenkinek felkínálják a segítséget, akinek szüksége van rá – vallási hovatartozásától függetlenül.

Teljesen hasonló ehhez az Offenbach-i „Találkozóhely a temető” nevű projekt. 2012-ben alapította az az egyesület, amely szintén hidat akar verni – „hidat az élet és a halál között”, ahogyan a vezetőség egyik tagja, *Alexander Kaestner* mondja. Továbbá hidat a különböző kultúrák és vallások között. Az Offenbach-i sem kifejezetten keresztény hely, ahol találkozhatnak és elbeszélgethetnek az elhunytak hozzátartozói. Nincs imaterem, nincs semmilyen szakrális

építmény, nincsenek bibliai jeleneteket ábrázoló keresztény műalkotások. Ehelyett olyan képek lógnak az egyszerű épület falain, amelyek a színekkel játszanak: világító zöld, erőteljes lila. A művész apró virágokat, köröket és téglalapokat rajzolt rájuk késsel, sárgával és narancssárgával. Minden kép felső peremét arany csík díszíti.

De vissza Willichbe, a temetői kávézóba: rövid szünet után A szivárvány fölött c. dallal folytatja a zenészpáros. Néhány új látogató társul a koncert közönségéhez, a fapadok megtelnek. A temetői kávézó üvegépületét több nyitott sátorpavilonnal egészítették ki a koncert idejére.

Az Ember segít az embernek c. éneket halk taps jutalmazza. Aztán *Dietmar Prielipp* lelképásztori referens lép a mikrofonhoz, és felolvassa *Henri Nouwen* egyik szövegét, amelynek címe: Van-e élet a születés után? A szerző egy ikerpár beszélgetését tolmácsolja, amelyet azok még anyjuk hasában folytatnak. Arról társalognak, vajon van-e élet a születés után. Az egyik hisz abban, hogy jelenlegi helyzetükben a kinti életre gyűjtenek erőt, a másik kétségbe vonja ezt, és azt mondja: „Ez örültség.” Hiszen nem lehetséges élet a születés után, milyen is lenne az, kérem szépen! Nem tudják pontosan, ezért az utóbbi szülő úgy véli, a születéssel vége az életnek. Az első azonban azt mondja: „Elismerem, hogy senki sem tudja, milyen lesz a születés utáni élet, de tudom, hogy akkor látni fogjuk anyánkat, és ő gondoskodni fog rólunk.” Ismét a második: „Csak nem hiszel valami anyában? Hol van ő?” „Hát itt! Körülöttünk mindenütt. Benne vagyunk, benne és általa élünk. Nélküle egyáltalán nem létezhetnénk.” „Ostobaság”, vág vissza a másik, „még semmit sem vettem észre valamiféle anyából, tehát nem is létezik.” „De igen! Oly-

kor, amikor teljesen csöndben vagyunk, hallhatod, amint énekel. Vagy érezheted, amikor világunkat simogatja...”

A kis történet ott visszhangzik mindenkiben. Egy idős hölgy lopva megtörli a szemét.

Hogy a temető nemcsak idősek számára való hely, hanem fiatalok is lelki támogatást kaphatnak ott, erről tanúskodik az a tinédzserok számára létrehozott gyászcsoporthoz, amelyet az Offenbach-i egyesület hozott létre. Ebben vezető segítségével összejöhetnek olyan tíz-tizenhat évesek, akik elvesztették hozzátartozójukat vagy barátjukat. A hasonló korúak körében megtehetik azt, ami otthon nem mindig kívánatos vagy nehezükre esik: Kérdéseket tehetnek föl a halállal kapcsolatban. Beszélhetnek az érzéseikről. Tudatosan szembenézhetnek egy szeretett ember elvesztésével. Megnyitó beszédében az egyesület egyik vezetője, *Alexander Kaestner*, aki nyugalmazott evangélikus lelkész, *Peter Noll* szavait idézi: „A halálra gondolás értékesebb teszi az életet.” És hozzátesszi: „A temető olyan hely lehetne, ahol kicsit utána járhatunk ennek a gondolatnak. Tegyük hát valamit a temető tabujá ellen – mert a temető az élők helye is.”

Siegfried Pater és
Elisa Reinheimer-Chabbi

Forrás: Publik-Forum, 2014/9

